JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
SIEGBERT ALBER
9 päivänä maaliskuuta 1999 *

Johdanto

1. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa viraltapantu virkamies (jäljempänä valittaja) hakee muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioon,[1] jolla hylättiin hänen kanteensa viraltapanoa koskevan komission päätöksen kumoamiseksi.

2. Valittaja on yrityspolitiikan, kaupan, matkailun ja sosiaalitalouden pääosaston (PO XXIII) yritystoiminnan edistämistä ja yritysympäristön parantamista käsittelevän linjan A matkailua käsittelevän yksikön 3 (jäljempänä yksikkö XXIII.A.3) entinen päällikkö. Nimittävä viranomainen eli komissio asetti hänelle 22.6.1995 kurinpitolautakunnan suosituksesta kurinpitoseuraamuksen, jolla hänet pantiin viralta ilman, että hän menetti vanhuuseläkeoikeutensa.

3. Valittajaan kohdistettiin seuraavat moitteet:

Ensinnäkin "hän on harjoittanut ja harjoittaa luvatta viranhoitoonsa kuulumatonta toimintaa"; toiseksi "hän ei ole toiminut pidättymisvelvollisuutensa mukaisesti, koska hänen ilmoittamatta tästä esimiehilleen hänen kotiosoitteensa on ollut sama kuin ulkopuolisen yrityksen, joka on osallistunut säännöllisesti komission tukemiin tai komission toimesta tuettaviin hankkeisiin, ja koska hän on julkisesti arvostellut turismialan kansallista toimielintä"; kolmanneksi "hän on viranhoitoalallaan komissiossa suorittanut palveluja toimielimen ulkopuolisten henkilöiden tai elinten lukuun, ja nämä palvelut ovat saattaneet vaarantaa hänen riippumattomuutensa hänen toimiessaan komissiossa yksikön päällikkönä"; neljänneksi "hän on valmistellut asiakirjoja toimielimen ulkopuolisille henkilöille tai elimille, ja nämä asiakirjat on tarkoitettu myöhemmin joko komissiolle, jonka etujen vastaisia ne ovat, tai ulkopuolisille kumppaneille sellaisia hankkeita varten, joille on myönnetty yhteisön tukea"; ja viidenneksi "hän on toiminut virheellisesti hallinnollisessa menettelyssä ja budjetin ja varainhoidon

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — Asia T-74/96, Tzoanos vastaan komissio, tuomio 19.3.1998 (Kok. H. 1998, s. II-343).

hallinnoinnissa toimiessaan matkailua käsittelevän yksikön päällikkönä". [2]

4. Valittaja pidätettiin 3.8.1994 toistaiseksi virantoimituksesta, minkä jälkeen hänelle maksettiin puolet palkasta. Koska lopullista päätöstä ei tehty säädetyssä ajassa, hän sai 4.12.1994 alkaen palkkansa jälleen kokonaisuudessaan virantoimituksesta pidättämisen jatkumisesta huolimatta ja lisäksi hän sai takaisin palkasta siihen mennessä pidätetyt määrät.

5. Kurinpitolautakunnan käsiteltyä asian nimittävä viranomainen määräsi 22.6.1995 tekemässään päätöksessä valittajan pantavaksi viralta 1.8.1995 alkaen ilman vanhuuseläkeoikeuden poistamista. Päätös perustui Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt — jäljempänä myös pelkät artiklanumerot ilman niitä edeltävää säädöksen nimeä viittaavat nimenomaan henkilöstösääntöjen kyseisiin artikloihin) 86 artiklan 2 kohdan f alakohtaan.

6. Kantaja teki nimittävän viranomaisen päätöksestä valituksen, joka hylättiin nimenomaisesti 19.2.1996 tehdyllä päätöksellä. Tästä päätöksestä kantaja nosti 17.5.1996 kanteen, joka hylättiin 19.3.1998 annetulla tuomiolla.

7. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tässä tuomiossa muun muassa, että valittajan eli silloisen kantajan vaatimukselle kurinpitomenettelyn lykkäämisestä häntä vastaan nostetun rikosoikeudenkäynnin vireilläolon ajaksi henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan mukaan ei ollut perusteita. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi edelleen, että hän oli vastuussa hallinnollisessa menettelyssä sekä budjetin ja varainhoidon hallinnoinnissa tapahtuneista virheellisyyksistä ja että hän ei ollut pystynyt näyttämään toteen, että hänellä ei olisi ollut mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin, jotka olisivat olleet välttämättömiä hänen puolustautumisensa kannalta.

8. Valittaja on 19.5.1998 valittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta muun muassa sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidettä kohtaa ja katsonut hänen lisäksi olevan vastuussa sellaisista laiminlyönneistä, jotka eivät kuuluneet hänen viranhoitoalaansa. Lisäksi valittaja on — kuten jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessakin — katsonut, että hänen puolustautumisoikeuksiaan ei ole kunnioitettu, koska häntä vastaan esitettyjä moitteita ei ollut perusteltu kunnolla. Hänen mukaansa myös asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatetta on loukattu, koska hänellä ei ole ollut mahdollisuutta tutustua sellaisiin asiakirjoihin, joilla olisi näytetty toteen hänen väitteensä.

2 — Tuomion lyhennelmä asiassa T-74/96 (Kok. H. 1998, s. I-A-129 ja I-A-130).

9. Valittaja vaatii tämän vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin

1. kumoaa valituksenalaisen tuomion;

2. ratkaisee itse asian ja hyväksyy valittajan alkuperäisen kanteen seuraavalla tavalla:

a) kumoaa 22.6.1995 tehdyn komission päätöksen, jolla valittaja pantiin viralta ilman, että hän menetti vanhuuseläkeoikeutensa, sekä 19.2.1996 tehdyn päätöksen, jolla nimenomaisesti hylättiin valittajan 21.9.1995 tekemä valitus riidanalaisesta päätöksestä;

b) velvoittaa komission korvaamaan molemmissa oikeusasteissa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

10. Komission mielestä valitus on perusteeton ja pitäisi lisäksi kahden kohdan osalta jättää tutkimatta. Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määrittelemään valittajan viranhoitoalaan ei voida komission mukaan puuttua muutoksenhakumenettelyssä. Toiseksi puolustautumisoikeuksien loukkaamisen osalta valituskirjelmän 23 kohdassa (s. 17 ja 18) ainoastaan toistetaan jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt perusteet, mistä syystä myös tämä kysymys on komission mukaan jätettävä tutkimatta.

11. Komissio vaatii tämän vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin

1. valituksen osalta

a) jättää tutkimatta toisen valitusperusteen siltä osin kuin se koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta valittajan virkatehtävien sisällöstä ja laajuudesta, ja kolmannen valitusperusteen siltä osin kuin siinä on kysymys valituskirjelmän 23 kohdassa (s. 17 ja 18) esitetyistä, uudelleen käsiteltäväksi saatetuista perusteista

b) hylkää sen joka tapauksessa kokonaisuudessaan perusteettomana.

2. velvoittaa valittajan korvaamaan valituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Sovellettavat oikeussäännöt

12. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa merkitystä on ennen kaikkea henkilöstösääntöjen 88 artiklalla. Siinä säädetään seuraavaa:

"Jos nimittävä viranomainen katsoo virkamiehen tehneen vakavan virheen, se voi pidättää hänet virantoimituksesta välittömästi [— —].

[— —]

Virantoimituksesta pidätettyä virkamiestä koskeva lopullinen päätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa [— —]. Jos päätöstä ei ole tehty neljän kuukauden määräajan päätyttyä, asianomainen virkamies saa jälleen palkkansa kokonaisuudessaan.

Jos virkamiehelle ei määrätä mitään kurinpitoseuraamusta [— —] tai jos asiassa ei ole tehty päätöstä edellisessä kohdassa säädetyssä määräajassa, virkamiehellä on oikeus saada takaisin palkastaan pidätetyt määrät.

Jos virkamies joutuu syytteeseen samasta teosta, lopullinen päätös tehdään vasta, kun asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomio asiassa on tullut lainvoimaiseksi."

Valitusperusteet

13. Valittaja perustelee (osaksi varsin yleisellä tasolla) valitustaan useiden eri määräysten rikkomisella ja periaatteiden loukkaamisella. Hän mainitsee tässä yhteydessä erityisesti EY:n tuomioistuimen perussäännön 33 ja 46 artiklan, joiden mukaan tuomiot on perusteltava. Lisäksi hän luettelee henkilöstösääntöjen 12, 13, 14 ja 17 artiklan, 21 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan sekä 25 artiklan, jotka kaikki kuuluvat henkilöstösääntöjen II osastoon, jonka otsikkona on "virkamiehen oikeudet ja velvollisuudet". Hän viittaa edelleen henkilöstösääntöjen 87 artiklan toiseen kohtaan, 88 artiklan viidenteen kohtaan sekä henkilöstösääntöjen liitteessä IX oleviin 1, 2 ja 3 artiklaan, 7 artiklan toiseen kohtaan sekä 11 artiklaan, jotka koskevat kurinpitojärjestelmää tai kurinpitomenettelyä. Lisäksi hän viittaa yhteisön oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin, joista on mainittava erityisesti puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaate, oikeutta kontradiktoriseen menettelyyn ja puolueettomaan tuomioistuimeen koskeva periaate (ihmisoikeussopimuksen 6 artikla), oikeusvarmuuden periaate, vilpittömän mielen suojan periaate, luottamuksensuojan periaate, huolenpitovelvollisuuden periaate sekä periaate, jonka mukaan kaikkien hallintotoimien on perustuttava oikeudellisesti hyväksyttäviin perusteisiin eli niiden on oltava asianmukaisia eivätkä ne saa olla oikeudellisesti ja/tai tosiseikkojen osalta virheellisiä. Jäljempänä tarkastellaan vain niitä valitusperus-

teita, joita valittaja on perustellut tarkemmin.

14. Valittaja vetoaa yksityiskohtaisesti kolmeen valitusperusteeseen. Ensinnäkin henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidettä kohtaa on hänen mukaansa sovellettu ja tulkittu virheellisesti, toiseksi hän katsoo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehneen virheellisiä päätelmiä erityisesti hänen tehtäviensä ja hänelle kuuluvan vastuun osalta ja kolmanneksi hän katsoo, että kontradiktorisen menettelyn ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta on loukattu ja perusteluvelvollisuutta on rikottu.

Ensimmäinen valitusperuste

15. Tämän valitusperusteen osalta valittajan väitteet voidaan tiivistää pääosiltaan neljään kohtaan. Ensimmäinen kohta koskee henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennessä kohdassa säädetyn velvollisuuden tarkoitusta ja siihen liittyvää suojafunktiota, sillä tässä kohdassa säädetään velvollisuudesta odottaa rikosoikeudenkäynnissä annettavaa tuomiota ennen lopullisen päätöksen tekemistä virkamiehen oikeudellisesta tilanteesta. Toinen kohta koskee sitä, onko kurinpitomenettelyn ja syytteiden oltava samanaikaisesti vireillä. Kolmannessa kohdassa on kysymys siitä, mitä tarkoitetaan puhuttaessa "samasta teosta". Neljäs kohta koskee sitä, mitä tarkoitetaan "syytteeseen joutumisella".

16. Prosessiekonomisista syistä on perusteltua tutkia aluksi ensimmäisen valitusperusteen toinen ja neljäs kohta.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen kohta: kurinpitomenettelyn ja syytteiden samanaikaisuus

17. Voidaan pitää riidattomana, että valittajaa vastaan oli vireillä syyte ainakin sen jälkeen, kun riidanalainen päätös oli annettu 22.6.1995.

— Asianosaisten väitteet

18. Valittaja katsoo, että edellä mainituista syytteistä johtuen kurinpitomenettelyssä olisi tullut tehdä lopullinen päätös vasta rikosoikeudenkäynnin päätyttyä, mistä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio samoin kuin riidanalainen nimittävän viranomaisen päätös on kumottava.

19. Se, että edellytettäisiin rikosoikeudenkäynnin vireilläoloa jo kurinpitomenettelyn *aikana,* rajoittaisi valittajan mielestä 88 artiklan viidennen kohdan soveltamisalaa sekä lisäisi sen sisältöön siihen kuulumattoman vaatimuksen. Henkilöstösääntöjen sanamuodosta ilmenee valittajan mukaan ainoastaan, että virkamiehen on pitänyt joutua syytteeseen. Siinä ei sen sijaan ole sanottu mitään siitä, että näiden menettelyjen tulisi olla samanaikaisia.

20. Tultuaan viraltapannuksi virkamies olisi valittajan mukaan jo menettänyt kaikki oikeutensa, vaikka myöhemmin rikosoikeudenkäynnin aikana ilmenisikin, että niitä seikkoja, joiden perusteella hänet tuomittiin kurinpitoseuraamukseen, ei ollut todellisuudessa tapahtunut. Siltä osin kuin henkilöstösäännöissä puhutaan lopullisen päätöksen tekemisestä,[3] siinä viitataan valittajan mukaan vain yleiskäsitteeseen, minkä vuoksi nimittävä viranomainen voi tehdä asiassa uuden päätöksen, vaikka se olisi jo kertaalleen siitä päättänytkin. Tämä tarkoittaa valittajan mukaan sitä, että lopullista päätöstä edeltävillä toimenpiteillä voi olla vain väliaikainen luonne ja että asia voidaan joutua tutkimaan uudelleen ja kumoamaan aikaisempi päätös.

21. Komission mielestä henkilöstösääntöjen sanamuodosta ilmenee aivan selvästi, että rikosoikeudenkäynnin ja kurinpitomenettelyn on oltava samanaikaisia. Mikäli katsottaisiin, kuten valittaja vaatii, että nimittävä viranomainen olisi velvollinen arvioimaan uudelleen kurinpitomenettelyssä rankaisemansa virkamiehen oikeusasemaa joka kerta, kun virkamies joutuu myöhemmin syytteeseen samasta teosta, henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidenteen kohtaan olisi tällöin komission mielestä lisätty siihen sisältymätön vaatimus. Tämä olisi komission mielestä täysin ristiriidassa hyvän hallintotavan ja oikeusvarmuuden periaatteiden kanssa.

22. Mikäli virkamies joutuisi kurinpitomenettelyn päätyttyä syytteeseen ja mikäli tällöin todettaisiin, että tietoon tulleiden uusien tosiseikkojen valossa virkamiehen syyksi kurinpitomenettelyssä luettuja seikkoja ei olekaan todellisuudessa tapahtunut, virkamies voisi komission mukaan pyytää kurinpitomenettelyn käynnistämistä uudelleen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 11 artiklan[4] nojalla.

— Kannanotto

23. Valittajan käsitystä ei voida hyväksyä, sillä mikäli myös myöhempi rikosoikeudenkäynti tulisi ottaa huomioon, kurinpitomenettelyssä ei voitaisi koskaan tietää vielä päätöstä tehtäessä, onko päätös lopullinen vai ainoastaan väliaikainen. Tällainen lopputulos olisi ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa, kuten komissio aivan oikein huomauttaa.

3 — Saksankielisessä tekstissä "Rechtsstellung" ja ranskankielisessä tekstissä "situation".

4 — Tässä artiklassa säädetään seuraavaa: "Nimittävä viranomainen voi käynnistää kurinpitomenettelyn uudelleen omasta aloitteestaan tai asianomaisen pyynnöstä, jos esiin tulee uusia seikkoja, joita tukevat asianmukaiset todisteet."

24. Myös henkilöstösääntöjen koko 88 artiklan tarkastelu puoltaa toisenlaista tulkintaa kuin mitä valittaja on esittänyt. Tämän artiklan viidennessä kohdassa ei säädetä, että "jos virkamies myöhemmin joutuu syytteeseen samasta teosta", vaan että "jos virkamies joutuu syytteeseen samasta teosta". Tätä sanamuotoa on tulkittava yhdessä saman artiklan kolmannen ja neljännen kohdan kanssa. Syyte on siis täytynyt nostaa kolmannessa kohdassa säädetyn neljän kuukauden määräajan kuluessa tai mikäli tämä määräaika ylitetään, kurinpitomenettelyn vireilläollessa, sillä muutoin viidennessä kohdassa mainittua lopullisen päätöksen tekemistä ei voitaisi lykätä. Nämä artiklan kohdat yhdessä tarkasteltuina vahvistavat sen, että molempien menettelyjen on oltava samanaikaisia. Tämä käy ilmi myös käsitteestä "lopullinen" päätös, jolla "toistaiseksi voimassa oleva" virantoimituksesta pidättäminen lopetetaan. Lopullinen päätös, jossa kurinpitoseuraamuksesta määrätään, ei voi muuttua myöhemmin vireille tulevan rikosoikeudenkäynnin seurauksena takautuvasti taas ainoastaan toistaiseksi voimassa olevaksi toimenpiteeksi.

Ensimmäisen valitusperusteen neljäs kohta: "syytteeseen joutumisen" käsite

— Asianosaisten väitteet

25. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut valituksenalaisessa tuomiossaan henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan käsitteelle "syytteeseen joutuminen" liian suppean tulkinnan. Hänen mukaansa asiakirjoista ilmenee selvästi, että valittajaa vastaan oli aloitettu jo ennen viraltapanoa koskevan päätöksen tekemistä rikosoikeudellinen tutkintamenettely. Valittajan mukaan mikään ei viittaa siihen, että "syytteeseen joutumisella" tarkoitettaisiin välttämättä rikosasioita käsittelevässä tuomioistuimessa tapahtuvaa menettelyä. Päinvastoin virkamiehen on valittajan mukaan katsottava joutuneen syytteeseen, kun häntä vastaan on aloitettu tutkintamenettely.

26. Komissio huomauttaa, että pelkän rikosoikeudellisen tutkintamenettelyn ja syytteeseen joutumisen välillä on ero. Tutkintamenettelyn perusteella ei komission mukaan vielä tule vireille virallinen menettely, vaan sen tarkoituksena on ainoastaan tiedonkeruu. Usein tapahtuukin niin, että rikosoikeudellinen tutkintamenettely ei johda syytteen nostamiseen.

— Kannanotto

27. "Syytteeseen joutumisen" käsitteestä ei voida heti päätellä, tarkoitetaanko sillä tosiasiallisesti rikosoikeudenkäyntiä.[5] Tarkasteltaessa henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 7 artiklan toiseen kohtaan sisältyvää vastaavanlaista säännöstä huomataan, että sen soveltaminen edellyttää,

5 — Myöskään ranskankielinen teksti ei ole tässä suhteessa selkeämpi. Siinä käytetään ilmausta "poursuites pénales" ja saksankielistä ilmausta "Strafverfahren".

että "asia on saatettu *rikosoikeudelliseen käsittelyyn*".[6] Näiden toisistaan poikkeavien sanamuotojen perusteella voitaisiin päätellä, että 88 artiklan viidennessä kohdassa olevaa käsitettä "syytteeseen joutuminen" olisi tulkittava laajemmin ja että siihen pitäisi sisällyttää puhtaan rikosoikeudenkäynnin lisäksi myös tutkintamenettely. Kun 88 artiklan viidettä kohtaa kuitenkin tarkastellaan laajemmassa asiayhteydessään, on selvää, että päämäärän osalta tämä säännös ei eroa liitteessä IX olevan 7 artiklan toisesta kohdasta. Siinä, että samaan säädökseen sisältyisi keskenään ristiriitaista sääntelyä, ei myöskään olisi mitään mieltä. Henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennessä kohdassa säädetään, että jos virkamies joutuu syytteeseen — — , lopullinen päätös tehdään vasta, "kun asiaa käsittelevän *tuomioistuimen tuomio* asiassa on tullut lainvoimaiseksi".[7] Käsitteestä "tuomio" käy yksiselitteisesti ilmi, että myös tässä tarkoitetaan ainoastaan tuomioistuimessa tapahtuvaa menettelyä, sillä vaikka tutkinta ja tiedonkeruu voivatkin mahdollisesti johtaa syytteen nostamiseen, ne eivät kuitenkaan välttämättä johda tuomioon.

28. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomion 36 kohdassa valittajan edustajan 31.5.1995 laatimaan kirjelmään viitaten ja 37 kohdassa todennut, valittajaa vastaan ei ollut nostettu mitään virallista syytettä (vielä) silloin, kun nimittävä viranomainen teki riidanalaisen päätöksen. Tuomion 31 kohdan sanamuoto ei ole ristiriidassa edellä mainitun toteamuksen kanssa, koska siinä toistetaan asianosaisten — ei tuomioistuimen — käsitys asiasta; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsityksen osalta ratkaisevia ovat ainoastaan tuomion 36 ja 37 kohta, joissa todetaan, että kurinpitotoimenpidettä koskevan päätöksen tekohetkellä kantajaa vastaan ei ollut nostettu mitään syytettä.

29. Näin ollen 88 artiklan viidennen kohdan soveltamiselle ei ole edellytyksiä, koska edes myöhemmin nostettava syyte ei muuta tilannetta, kuten edellä on osoitettu. Näin ollen nimittävä viranomainen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eivät ole tulkinneet 88 artiklan viidettä kohtaa virheellisesti, joten ensimmäisen valitusperusteen muiden kohtien lähempään tarkasteluun ei olisi enää itse asiassa lainkaan tarvetta.

30. Vaikka kurinpitopäätöksen tekohetkellä, joka on ainoa merkityksellinen ajankohta, valittajaa vastaan ei ollutkaan nostettu mitään virallista syytettä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin tarkastellut myös sitä, olisiko lopullisen päätöksen tekemistä asiassa tullut lykätä myöhempään ajankohtaan siinä tapauksessa, että valittaja olisi kyennyt näyttämään toteen, että päätöksen tekeminen saattaisi vaikuttaa hänen asemaansa (myöhemmässä) rikosoikeudenkäynnissä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tarkastellut tähän liittyen erityisesti 88 artiklan viidennen kohdan suojafunktiota. Sen vuoksi myös tässä yhteydessä käsitellään ensimmäisen valitusperusteen muitakin kohtia.

6 — Kursivointi tässä. Ranskankielisessä tekstissä käytetään ilmausta "poursuite devant un tribunal répressif" ja saksankielisessä ilmausta "strafgerichtlich verfolgt".

7 — Kursivointi tässä. Ranskankielinen teksti on seuraavanlainen: "qu'après que la décision rendue par la juridiction saisie est devenue définitive"; saksankielinen puolestaan on seuraavanlainen: "wenn das Urteil des Gerichtes rechtskräftig geworen ist".

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen kohta: henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan suojafunktion virheellistä tulkintaa koskeva väite

— Asianosaisten väitteet

31. Valittaja riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 34 kohdasta ilmenevän päättelyn. Siinä tuomioistuin on todennut seuraavasti:

" — — kyseessä oleva virkamies ei häntä vastaan nostettua syytettä käsiteltäessä [saa] joutu[a] epäedullisempaan asemaan kuin missä hän olisi ollut, jos hallintoviranomainen tai hallintotuomioistuin eli tässä tilanteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi tehnyt tällaista päätöstä. [— —] Henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan merkitys on se, ettei vaikuteta kyseessä olevan virkamiehen asemaan rikosoikeudenkäynnissä, johon häntä vastaan on ryhdytty sellaisten seikkojen perusteella, joiden takia häntä vastaan on ryhdytty kurinpitomenettelyyn toimielimessä, jossa hän työskentelee." [8]

32. Valittajan mielestä henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan sanamuodon perusteella ei voida omaksua näin suppeaa tulkintaa. Säännöksen tarkoituksena on hänen mukaansa päinvastoin huolehtia siitä, että hallintoviranomainen, joka tarvittaessa tekee virkamiestä koskevan kurinpidollisen päätöksen, on täysin selvillä niistä virkamiehen syyksi luettavista seikoista, joiden takia hän on myös joutunut syytteeseen. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin itsekin toteaa, tähän on syynä erityisesti se, että "toisaalta hallintoviranomaisen ja hallintotuomioistuimen ja toisaalta kurinpitoasioita käsittelevän viranomaisen ja rikosasioita käsittelevän tuomioistuimen valvontavallan ulottuvuudet poikkeavat toisistaan, sillä viimeksi mainittujen valvontavalta on yleensä laajempi kuin ensiksi mainittujen". [9]

33. Jotta kurinpitomenettelyssä voitaisiin välttää kaikki virheet, henkilöstösäännöissä on valittajan mukaan omaksuttu sellainen lähtökohta, että asianomaisen viranomaisen on lykättävä päätöksensä antamista siihen saakka, kun rikostuomioistuin on ratkaissut asian lopullisesti, jotta viranomainen voisi tämän jälkeen tarvittaessa arvioida tarkemmin ja asianmukaisemmin niitä seikkoja, joista virkamiestä on moitittu. Edellä sanottu pitää valittajan mielestä paikkansa erityisesti silloin, kun kurinpitomenettelyssä annetulla päätöksellä ei ole haitallista vaikutusta virkamiehen asemaan rikostuomioistuimessa. Kurinpitoseuraamus voi nimittäin koskea myös sellaisia seikkoja, jotka eivät ole rikosoikeudellisesti merkityksellisiä ja joista ei sen vuoksi voida nostaa syytettä.

34. Valittaja esittää tässä yhteydessä vielä eräitä yksityiskohtaisempia näkökantoja, joihin ei kuitenkaan tässä tarkemmin puututa, koska 88 artiklan viidennen kohdan

8 — Valituksenalaisen tuomion lyhennelmä (ks. edellä alaviite 2, s. I-A-132).

9 — Valituksenalaisen tuomion lyhennelmä (ks. edellä alaviite 2, s. I-A-132).

sanamuodosta ilmenee selvästi, että kurinpitomenettelyn ja syytteiden on perustuttava samaan tosiseikastoon. Tätä mieltä on myös komissio.

35. Komissio on lisäksi sitä mieltä, että vaikka 88 artiklan viidettä kohtaa tulkittaisiinkin valittajan esittämällä tavalla, väitteellä ei kuitenkaan olisi nyt käsiteltävänä olevassa asiassa mitään merkitystä. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, asiakirjoista ilmenee, ettei valittajaa vastaan ollut nostettu mitään syytettä 88 artiklan viidennessä kohdassa tarkoitetussa mielessä riidanalaisen kurinpitopäätöksen tekohetkellä. Tästä syystä tätä säännöstä ei voida komission mielestä soveltaa tässä yhteydessä.

— Kannanotto

36. On syytä yhtyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsitykseen, jonka mukaan 88 artiklan viidennessä kohdassa säädetyn suojan varsinaisena tarkoituksena on se, että virkamies ei joudu rikosoikeudenkäynnissä epäedullisempaan asemaan. Tämän kohdan tarkoituksena ei ole se, että rikostuomioistuimessa tulisi ensin vahvistaa tietyt seikat, jotta ne voitaisiin sen jälkeen asettaa kurinpitomenettelyssä tehtävän päätöksen perustaksi. Asianomaisella virkamiehellä on tämän osalta sitä paitsi yhtä suuri intressi kuin nimittävällä viranomaisellakin.

37. Valittajan esittämien väitteiden hyväksyminen tarkoittaisi sitä, että kurinpitoviranomainen voisi tehdä asiassa täydellisiin ja oikeisiin tosiseikkoihin perustuvan päätöksen vasta sen jälkeen, kun samanaikaisesti vireillä oleva rikosoikeudenkäynti on saatu päätökseen. Tästä voitaisiin puolestaan tehdä sellainen johtopäätös, että pelkässä kurinpitomenettelyssä ei olisi ylipäänsä mahdollista selvittää tosiseikkoja riittävällä tavalla. Tällaista johtopäätöstä ei kuitenkaan voida hyväksyä. Vaikka rikosasioita käsittelevällä tuomioistuimella voikin olla laajempi valvontavalta kuin kurinpitolautakunnalla, henkilöstösääntöjen liitteessä IX mainitut tutkintamahdollisuudet osoittavat, että kurinpitoasioita käsittelevän viranomaisen valvontavalta on riittävä sen takaamiseksi, että kurinpitomenettelyssä voidaan selvittää tosiseikat niin laajasti, että edellytykset kurinpitoseuraamuksesta päättämiseen ovat olemassa.

38. Mikäli rikosoikeudenkäynnissä kuitenkin tultaisiin toisenlaiseen lopputulokseen, kurinpitomenettely on mahdollista käynnistää uudelleen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 11 artiklan mukaan, joten myöskään tältä osin virkamiehen oikeuksia ei ole vaarannettu.

39. Lisäksi on syytä olettaa, että viranomaisella itsellään ei voi normaalisti olla mitään intressiä lykätä kurinpitomenettelyä pitkäksi aikaa. Kokemuksesta tiedetään, että rikosoikeudenkäynti voi pitkittyä kovastikin, mikäli siinä käydään läpi kaikki oikeusasteet. Tämä voisi johtaa jossakin tapauksessa esimerkiksi siihen, että virkamies olisi koko rikosoikeudenkäynnin ajan oikeutettu saamaan palkkansa kokonaisuudessaan, mikäli kurinpitoasiassa ei ole

tehty päätöstä henkilöstösääntöjen 88 artiklan kolmannessa ja neljännessä kohdassa säädetyssä neljän kuukauden määräajassa.

40. Kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottaen on katsottava, että 88 artiklan viidennen kohdan varsinaisena tarkoituksena on huolehtia siitä, ettei virkamiehen asemaa vaikeuteta rikosoikeudenkäynnissä. Tästä syystä on myös perusteltua edellyttää, että sen, joka vaatii kurinpitomenettelyn lykkäämistä, on esitettävä tätä tukevat tarpeelliset tiedot ja perusteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämä johtopäätös tuomion 38 kohdassa on tältä osin oikea. Siinä sanotaan seuraavasti:

"Kuitenkin siltä osin kuin kantajaan kohdistettiin kyseisenä ajankohtana tutkintamenettely, joka saattoi johtaa syytteen nostamiseen, kantajalle on annettava henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan tarkoituksen (ratio legis) mukaisesti mahdollisuus erityisesti näyttää toteen, että hänen asemastaan lopullisesti tehtävällä päätöksellä saatetaan vaikuttaa hänen asemaansa mahdollisista myöhemmin nostettavista sellaisista syytteistä päätettäessä, joihin kurinpitomenettelyn aikana kesken ollut ja samoihin tosiseikkoihin perustuva tutkinta saattaa antaa aihetta. *Tältä osin* kantajan asiana on yksilöidä täsmällisesti nämä tosiseikat ilmoittamalla, minkä takia nimittävän viranomaisen päätös kunkin seikan osalta saattaisi vaikuttaa kantajan asemaan mahdollisissa myöhemmissä rikosoikeudenkäynneissä." [10]

Ensimmäisen valitusperusteen kolmas kohta: samojen tosiseikkojen toteaminen

— Asianosaisten väitteet

41. Valittaja toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo virheellisesti, että hänen on yksilöitävä ne tosiseikat, jotka ovat kummankin menettelyn perustana.

42. Valittajan mielestä ei ole hänen asiansa yksilöidä, "minkä takia nimittävän viranomaisen päätös kunkin seikan osalta saattaisi vaikuttaa kantajan asemaan mahdollisissa myöhemmissä rikosoikeudenkäynneissä". [11] (Valittaja viittaa tässä valituksenalaisen tuomion 38 ja 41 kohtaan.) Hänen mukaansa riittää, että osoitetaan kurinpitomenettelyssä ja rikosoikeudenkäynnissä käsiteltävien tosiseikkojen samanlaisuus ilman, että niitä tarvitsisi käsitellä sen tarkemmin.

43. Koska valittajalla ei vielä rikosoikeudenkäynnin tässä vaiheessa ole ollut mahdollisuutta tutustua asiakirja-aineistoon, hän väittää, että mikäli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellä esitettyä tulkintaa noudatettaisiin, 88 artiklan viides kohta jäisi vaille merkitystä useimmissa tapauksissa, ellei sitten peräti säännönmukaisesti.

10 — Valituksenalaisen tuomion lyhennelmä (ks. edellä alaviite 2, s. I-A-133), kursivointi tässä.

11 — Tuomion lyhennelmä asiassa T-74/96 (ks. edellä alaviite 2, s. I-A-133).

44. Valittaja viittaa tuomion 41 kohtaan ja väittää lopuksi, että 88 artiklan viidettä kohtaa rikotaan myös silloin, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vaatii asianomaista virkamiestä näyttämään toteen, että nimittävän viranomaisen tekemän päätöksen voidaan *olettaa* vaikuttavan haitallisesti hänen oikeusasemaansa rikosoikeudellisessa mielessä. Kurinpitomenettely ei voi hänen mukaansa perustua hypoteeseihin. Sen vuoksi kurinpitomenettely on keskeytettävä tuomion antamiseen saakka. Lisäksi virkamiehen koskemattomuuden poistamisen vuoksi nimittävällä viranomaisella itsellään on tarkat tiedot asian tosiseikoista.

45. Niistä mahdollisuuksista, joita valittajalla on tutustua rikosoikeudenkäyntiasiakirjoihin, komissio väittää, että niistä asiakirjoista, jotka olivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valittajalle esittämiin kysymyksiin annetun vastauksen liitteenä, ilmenee, että häntä oli täysin informoitu niistä seikoista, joiden takia menettelyyn oli ryhdytty.

46. Lisäksi komissio esittää, että koska henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan tarkoituksena on estää vaikuttaminen virkamiehen oikeusasemaan rikosoikeudenkäynnissä, on loogista, että hallintoviranomainen ei voi tyytyä pelkkään virkamiehen esittämään yksinkertaiseen väitteeseen vaan että sen on edellytettävä, että virkamies esittää tarkemmin, mitkä ovat kummankin menettelyn taustalla olevat tosiseikat ja miksi nimittävän viranomaisen näitä tosiseikkoja koskeva päätös voisi vaikuttaa hänen asemaansa rikosoikeudenkäynnissä.

47. Virkamies väittää, että 88 artiklan viidennen kohdan soveltaminen ei voi perustua pelkkiin hypoteeseihin, ja tämän väitteen taustalla on komission mielestä tämän tuomion kohdan virheellinen tulkitseminen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tuomion 41 kohdassa, että virkamiehen asiana on esittää, miksi hän katsoo, että nimittävän viranomaisen päätös saattaisi vaikuttaa hänen oikeusasemaansa. Edellä mainittu hypoteettinen aspekti ei näin ollen viittaa asian tosiseikkoihin vaan niihin seurauksiin, joita näitä tosiseikkoja koskevalla nimittävän viranomaisen päätöksellä voi olla virkamiehelle rikosoikeudenkäynnissä.

— Kannanotto

48. Kuten tuomion 35 kohdasta käy ilmi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin odottaa saavansa täsmällisempiä tietoja "samasta teosta" vasta syytteen nostamisen jälkeen. Tuomion 35 kohdassa todetaan seuraavasti:

"Ainoastaan silloin, kun tällainen syyte on nostettu, on nimittäin mahdollista yksilöidä tosiseikat, joihin syyte perustuu, ja verrata näitä kurinpitomenettelyn syynä oleviin tosiseikkoihin ja todeta, ovatko ne samanlaiset." [12]

12 — Valituksenalaisen tuomion lyhennelmä (ks. edellä alaviite 2, s. I-A-133).

49. Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee tuomion 37 kohdassa, että nimittävä viranomainen ei ole rikkonut 88 artiklan viidettä kohtaa.

50. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään ole odottanut valittajalta täsmällisempiä tietoja kurinpitomenettelyä varten, vaan vasta vireillä olleessa oikeudenkäynnissä ja nimenomaan tätä oikeudenkäyntiä varten, kuten tuomion 40 kohdasta yksiselitteisesti ilmenee, sillä ilmeisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi valittajan intressissä ollut valmis lykkäämään myöhempään ajankohtaan tuomion antamista vireillä olleessa asiassa. Kysymys ei näin ollen ollut kurinpitomenettelyn lykkäämisestä vaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa mahdollisesti tehtävän, nimittävän viranomaisen tekemän päätöksen sääntöjenmukaisuutta koskevan oikeudellisen ratkaisun lykkäämisestä. Valittaja ei kuitenkaan antanut tuomioistuimen pyytämiä tietoja riittävän täsmällisesti.

51. Jos katsotaan, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että valittajaa vastaan oli Belgiassa vireillä syyte 4.1.1996 alkaen [13] mutta että valittaja oli vastannut tuomioistuimen hänelle esittämiin kysymyksiin kirjallisesti vasta syyskuussa 1997 (suullinen käsittely järjestettiin vasta marraskuussa 1997), on epäselvää, miksei valittaja ollut saanut tietoa häntä vastaan vireillä olevasta syytteestä edes vielä vuoden 1997 lopulla.

13 — Tuomio asiassa T-74/96 (ks. edellä alaviite 1, tuomion 36 ja 41 kohta).

52. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei voida arvostella myöskään siitä, että se on vaatinut sitä tahoa, jonka asemaan rikosoikeudenkäynnissä se ei ole halunnut vaikuttaa, nimeämään ne seikat, jotka ovat molempien menettelyjen perustana, minkä vuoksi se oli valmis keskeyttämään vireillä olleen oikeudenkäynnin tai antamaan tarvittaessa tuomion asiassa vasta myöhemmin. Tähän liittyen myös se väite, että nimittävä viranomainen olisi valittajan koskemattomuuden poistamisen seurauksena tullut tietoiseksi asian tosiseikoista, on vailla merkitystä, koska tässä on kysymys vain ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tietoisuudesta.

53. Valittaja ei siis ole näyttänyt toteen, että hän olisi joutunut syytteeseen samasta teosta, josta oli kysymys kurinpitomenettelyssä. Hän ei ole myöskään näyttänyt toteen, että rikosoikeudenkäynnissä annettavaa ratkaisua ajallisesti edeltävä (oikeudellinen) ratkaisu kurinpitopäätöksen sääntöjenmukaisuudesta voisi vaikuttaa hänen oikeusasemaansa rikosoikeudenkäynnissä.

54. Kaikesta edellä sanotusta seuraa, että nimittävä viranomainen ei ole soveltanut eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkinnut 88 artiklan viidettä kohtaa virheellisesti. Ensimmäinen valitusperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan perusteettomana.

55. On vielä kerran syytä korostaa, että tutkittaessa kurinpitomenettelyssä annetun päätöksen sääntöjenmukaisuutta ratkaisevia ovat ainoastaan olosuhteet sillä het-

kellä, kun päätös on tehty. Koska valittaja ei ollut joutunut vielä 22.6.1995 syytteeseen, nimittävän viranomaisen ei ollut tarpeen lykätä lopullisen päätöksen tekemistä valittajan oikeusasemasta. Asiakirjoista ja erityisesti tuomion 36 ja 41 kohdasta ilmenee, että valittaja on tullut tietoiseksi häntä vastaan nostetuista syytteistä 4.1.1996. Komissio tosin antoi ratkaisunsa hänen tekemästään valituksesta vasta 19.2.1996 eli tämän jälkeen; asiakirjojen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että nimittävä viranomainen ei ollut saanut myöskään tähän päivään mennessä tarvittavia yksityiskohtaisia tietoja tästä oikeudenkäynnistä. Tämä ilmenee siitä, että näitä yksityiskohtaisia tietoja ei ollut tiedossa vielä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 13.11.1997 pidetyssä suullisessa käsittelyssäkään. Yleensä nimittävä viranomainen tekee rikosilmoituksen, joten se luonnollisesti tuntee nämä tosiseikat. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa vain valittaja tunsi nämä seikat, minkä vuoksi hänen olisi myös pitänyt esittää asiaa koskevat yksityiskohtaiset tiedot, koska hän vaati kurinpitomenettelyn lykkäämistä 88 artiklan viidennen kohdan mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei olisi tarvinnut tutkia nyt tapahtuneessa laajuudessa kysymystä siitä, oliko tuomioistuimessa vireillä olleen oikeudenkäynnin aikana käynnissä samoja tosiseikkoja koskeva rikosoikeudenkäynti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei tarvinnut lykätä asian käsittelyä tai tuomion antamisajankohtaa. Tämän vahvistaa myös se, että EY:n perustamissopimuksen 185 artiklan mukaan kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Vaikka edellä esitettyjä päätelmiä ei hyväksyttäisikään, ensimmäistä valitusperustetta koskevia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteita tarkasteltaessa käy kuitenkin ilmi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä.

Toinen valitusperuste (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemät päätelmät valittajan tehtävien ja vastuiden osalta)

Asianosaisten väitteet

56. Valittajan mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nojautui tuomiossaan virheellisiin perusteisiin eikä tehnyt sen enempää tosiseikkojen osalta kuin oikeudellisestikaan päätelmiä, joiden tekemistä tapauksen asiakirjat olisivat puoltaneet. Hän viittaa tässä yhteydessä tuomion 203 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissio ei perusta näkemystään, jonka mukaan valittaja on vastuussa hankkeiden varainhoidon valvonnasta ja seurannasta, valittajan asemaan maksujen hoitajana. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt tästä valittajan mukaan sellaisen päätelmän, että valittaja ei voi näin ollen välttää mainittua vastuutaan riitauttamalla asemansa maksujen hoitajana. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hänelle määrittelemä vastuualue viittaa kuitenkin juuri maksujen hoitajan toimenkuvaan. Koska hän ei kuitenkaan ole hoitanut maksuja, hänellä ei myöskään voi käsityksensä mukaan olla mitään vastuuta tältä osin. Valittaja viittaa tähän liittyen päätökseen, jolla komissio nimenomaisesti hylkäsi hänen valituksensa. Tässä päätöksessä komissio on katsonut valittajan mukaan virheellisesti, että hän hoitaa maksuja. Komissio perusti siis moitteensa tähän valittajan asemaan. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä olisi ollut tehdä omat johtopäätöksensä siitä, ettei hänellä tosiasiassa ollut tällaista asemaa. Valittajan mukaan hänet voidaan asettaa vastuuseen vain niistä laiminlyönneistä, jotka kuuluvat hänen vastuualueeseensa. Komissio asetti hänet kuitenkin yksikön XXIII.A.3 päällikkönä vastuuseen sellaisista laiminlyönneistä, jotka olisi hänen mukaansa pitänyt lukea tosiasiassa pääjohtajan syyksi.

57. Komissio väittää tältä osin, että valittajan tapa poimia vain yksittäisiä katkelmia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen argumentaatiosta antaa asiasta virheellisen kokonaiskuvan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmät eivät komission mukaan perustuneet siihen toteamukseen, että komissio ei ole perustanut näkemystään valittajan vastuusta valittajan asemaan maksumääräysten antajana. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että riippumatta siitä, onko valittaja hoitanut maksuja vai ei, valittajalla on ollut yksikön päällikkönä velvollisuus tarkastaa se, että maksupyynnöt ovat olleet perusteltuja, joten hän on henkilökohtaisesti vastuussa, mikäli maksu onkin osoittautunut myöhemmin perusteettomaksi. Komissio vetoaa edelleen siihen, että tällaisen velvollisuuden olemassaolon toteaminen on tosiseikkoja koskeva ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmä, jota ei voida riitauttaa valitusmenettelyssä.

58. Lisäksi on huomattava, että komissio on kutsunut valittajaa (virheellisesti) maksujen hoitajaksi vain yhdessä asiakirjassa eli päätöksessä, jolla komissio hylkäsi hänen valituksensa. Kaikissa muissa tapauksissa komissio on aina viitannut hänen asemaansa yksikön päällikkönä.

Kannanotto

59. Myöskään tätä valitusperustetta ei voida hyväksyä. Kuten valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tyytynyt pelkästään toteamaan, onko valittaja asetettava vastuuseen maksujen hoitajan ominaisuudessa, vaan se on tarkastellut aluksi 187 kohdasta alkaen sitä, mitä tehtäviä valittajalle on annettu. Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, mitä komissio on riidanalaisessa kurinpitopäätöksessään katsonut kuuluvan valittajan vastuualueeseen. Sen jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut yksityiskohtaisesti valittajan väitteet sen vastuun osalta, jonka komissio on väittänyt hänellä olevan hankkeiden budjetin ja varainhoidon seurannan osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomion 202 kohdassa päätellyt, että kyseiselle yksikölle oli siirretty tiettyjä tehtäviä, joihin kuuluivat myös hankkeiden budjetin ja varainhoidon valvonta. Seuraavaksi tuomioistuin on katsonut, että näitä tehtäviä ei ole hoidettu asianmukaisesti ja että todetut puutteet kuuluvat joka tapauksessa yksikön toiminnasta vastaavan virkamiehen vastuualueeseen vähintäänkin sen vuoksi, että hän ei ole pystynyt näyttämään toteen, että hän olisi tehnyt kaikkensa näiden tehtävien hoitamiseksi. Tästä syystä valittaja ei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan myöskään voi väittää olevansa vapaa kaikesta vastuusta sillä perusteella, ettei hän ole hoitanut maksuja. Vasta näissä yksityiskohtaisissa perusteluissa, joita ei ole riitautettu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pitää tarpeellisena mainita, että komissio ei kyseisessä menettelyssä ole perustanut käsitystään valittajan vastuusta hänen asemaansa maksumääräysten antajana.

60. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee, että valittaja on vastuussa todetuista laiminlyönneistä riippumatta siitä, hoitiko hän maksumääräyksiä vai ei, se esittää tosiseikkoja koskevan päätelmän, jota ei voida riitauttaa valitus-

menettelyssä. Toinen valitusperuste on näin ollen jätettävä tutkimatta siltä osin kuin siinä on kysymys ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemästä, valittajan vastuuseen liittyviä tosiseikkoja koskevasta päätelmästä. Tämä toteamus voidaan tosin jättää vähemmälle huomiolle, koska toinen valitusperuste olisi joka tapauksessa perusteeton, sillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on huolimatta siitä tosiseikasta, ettei valittaja hoitanut maksuja, tehnyt välttämättömät ja oikeat johtopäätökset siitä, että valittaja on tosiasiallisesti eikä vain muodollisesti vastuussa yksikkönsä toimenkuvaan kuuluvista tehtävistä.

Kolmas valitusperuste (kontradiktorisen menettelyn periaate, asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaate ja asianmukaisten perustelujen esittämistä koskeva periaate)

Ensimmäinen osa

— Asianosaisten väitteet

61. Valittajan mielestä tuomio on kumottava myös sen vuoksi, että sitä annettaessa ei ole noudatettu kontradiktorisen menettelyn eikä asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteita. Valittajan mukaan tuomion 329 kohdassa todetaan virheellisesti, että valittajalla oli kurinpitomenettelyn aikana mahdollisuus tutustua asiakirjoihin, jotka kurinpitolautakunnalla oli hallussaan lausuntonsa antamista varten ja jotka nimittävällä viranomaisella oli käytössään riidanalaisen päätöksen antamista varten. Samoin kyseisessä kohdassa väitetään valittajan mukaan virheellisesti, että hän oli voinut saada tietoonsa kaikki tosiseikat, joihin päätös perustui.

62. Valittajan mukaan komissio oli kylläkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä esittänyt tiettyjä asiakirjoja, mutta niihin eivät kuitenkaan sisältyneet useimmat budjettia ja varainhoitoa koskevat asiakirjat. Valittaja katsoo, että hän olisi saattanut löytää näistä muista asiakirjoista seikkoja, jotka olisivat tukeneet hänen puolustustaan ja hänen väitteitään. Asiassa Solvay SA vastaan komissio antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että kantajan puolustautumisoikeutta oli hallinnollisen menettelyn aikana rajoitettu liikaa komission toimivalta huomioon ottaen, "koska komissio on yhtaikaisesti sekä väitetiedoksiannon antava että päätöksen tekevä viranomainen, jolla on käytössään laajempi asiakirja-aineisto kuin puolustuksella". [14]

63. Komissio väittää, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valittajan myöntäneen, että hänellä oli mahdollisuus tutustua niihin samoihin asiakirjoihin, jotka olivat kurinpitolautakunnan ja nimittävän viranomaisen käytössä. Tätä ei ole komission mukaan kiistetty myöskään tässä valituksessa. Tämän vuoksi on epäselvää, miksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi katsottava rikkoneen asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatetta.

14 — Näin sananmukaisesti asiassa T-30/91, tuomio 29.6.1995 (Kok. 1995, s. II-1775, 83 kohta).

64. Muiden valittajan nähtäväkseen pyytämien asiakirjojen osalta komissio viittaa siihen, että sen enempää kurinpitolautakunta kuin nimittävä viranomainenkaan eivät olleet valinneet näitä asiakirjoja.

65. Komission mielestä asiassa Solvay vastaan komissio annetusta tuomiosta ilmenee, että kulloisessakin yksittäistapauksessa on tarkasteltava ja ratkaistava, onko sillä, että kantaja ei ole saanut tutustua joihinkin asiakirjoihin, voinut olla kantajan vahingoksi vaikutusta asian käsittelyn vaiheisiin tai asiassa annetun päätöksen sisältöön. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on suorittanut edellä mainitun tarkastelun myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ja tullut siihen tulokseen, että vaikka oikeutta tutustua muihin asiakirjoihin olisikin käytetty, sillä ei olisi ollut vaikutusta todettuihin tosiseikkoihin, koska nämä seikat perustuivat selvästi niihin asiakirjoihin, joihin valittajalla oli ollut mahdollisuus tutustua. Lisäksi komissio katsoo, että tässä on kysymys tosiseikkoja koskevasta arvioinnista, jota ei voida riitauttaa valitusmenettelyssä.

— Kannanotto

66. Ensiksi on huomattava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tuomion 329 kohdassa, että kantaja ei ole suullisessa käsittelyssä reagoinut komission väitteisiin, joiden mukaan hänellä oli kurinpitomenettelyn aikana mahdollisuus tutustua asiakirjoihin, jotka kurinpitolautakunnalla ja nimittävällä viranomaisella oli ollut käytössään. Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee, että asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatetta on noudatettu ja että kantaja on voinut saada tietoonsa kaikki asiakirjat, joihin päätös perustui. Hänellä on tuomioistuimen mukaan ollut myös riittävästi aikaa esittää huomautuksensa näistä asiakirjoista. Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut, olisiko asiassa päädytty toisenlaiseen lopputulokseen, mikäli valittajalla olisi ollut mahdollisuus tutustua myös muihin asiakirjoihin kuin vain niihin, jotka hänelle kurinpitomenettelyssä oli toimitettu. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että mikäli valittajan pyytämät asiakirjat olisivat osoittaneet, ettei valittaja ollut vastuussa hankkeiden budjetista ja varainhoidosta, valittajan puolustautumisoikeuksia olisi katsottava loukatun. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin voinut jo olemassa olevien eli siis valittajalle toimitettujen asiakirjojen perusteella asettaa valittajan vastuuseen ilman, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi samalla tehnyt oikeudellisen virheen. Valittaja ei olisi tämän vuoksi pystynyt kiistämään vastuutaan, vaikka hänellä olisikin ollut käytössään hänelle toimittamatta jääneet asiakirjat. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa ei voida myöskään tältä osin katsoa olevan virhettä.

Toinen osa

67. Valittaja väittää kolmannessa valitusperusteessaan, että häntä vastaan esitettyjä väitteitä ei ollut muotoiltu selkeästi eikä myöskään perusteltu. Koska hän kuitenkin myöntää, että hän on itsekin tietyiltä osin vedonnut tähän perusteeseen sekä kurinpitomenettelyssä että oikeudenkäynnissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, tämä valitusperusteen osa on jätettävä tutkimatta.

Kolmas osa

— Asianosaisten väitteet

68. Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asettunut komission tilalle ja muotoillut itse valittajaa vastaan yksittäisiä hankkeita koskevia väitteitä, joita komissio ei ollut riittävästi yksilöinyt.

— Kannanotto

69. Tämä väite on hylättävä perusteettomana. Ensimmäisen hankkeen eli IFTOn osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa tuomion 266 kohdassa PO XX:n kertomukseen, koska riidanalaisessa päätöksessä ei ollut tarvittavia lisätietoja. Kaksi tähän kertomukseen, johon riidanalaisessa päätöksessä viitataan, sisältyvää moitetta koskevat nimenomaan kantajaa.

70. Toisen hankkeen eli IERAD:n osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuomion 278 kohdassa, että koska riidanalaisessa päätöksessä ei ollut lisätietoja, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päättänyt tutkia PO XX:n kertomuksen, johon riidanalaisessa päätöksessä viitataan. Tästä kertomuksesta ilmenee, että siinä esitetyt sääntöjenvastaisuudet voidaan lukea juuri valittajan syyksi, vaikka häntä ei siinä nimenomaisesti mainitakaan. Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kun otetaan huomioon nämä täsmennykset, valituksen hylkäämistä koskevan komission päätöksen sisältö sekä valittajan vastaukset, valittajaa vastaan voidaan esittää neljä väitettä.

71. Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa siihen, että komissio on yksilöinyt väitteet päätöksessä, jossa se hylkäsi valittajan valituksen.

72. Myös kolmannen hankkeen eli BDG:n osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että PO XX:n kertomuksesta, johon kurinpitomenettelyssä tehdyssä päätöksessä viitataan, voidaan päätellä, että valittaja on syyllistynyt yhteen sääntöjenvastaisuuteen. Tuomioistuin nimeää nämä sääntöjenvastaisuudet. Tämän jälkeen tuomioistuin osoittaa yksityiskohtaisesti, että väitteet koskevat nimenomaan valittajaa.

73. Valittajaa vastaan esitettyjä väitteitä ei siis yksilöinyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, sillä kyseiset moitteet ilmenivät edellä mainitusta kertomuksesta, johon nimittävän viranomaisen päätös puolestaan perustui. Edellä esitetystä käy ilmi, että myöskään tämän väitteen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei voida katsoa tehneen oikeudellista virhettä. Näin ollen myös kolmas valituperuste on hylättävä kokonaisuudessaan perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

74. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jos valitus hylätään. Koska nyt käsiteltävänä olevassa asiassa valittaja on hävinnyt, hänet on työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Ratkaisuehdotus

75. Näillä perusteilla asia on ratkaistava seuraavasti:

1. Valitus hylätään.

2. Valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.